

## Després d'un Congrés Científic

---

Els consocis que assistiren a la derrera sessió, la de Juny, prou endevinaràn que faig cap al quart Congrés de la «Asociación Española para el progreso de las Ciencias» celebrat a Madrid. En aquella efectivament vaig anunciar la participació que en aquest hi pensava pendre.

La sessió inaugural tingué lloc el 15 del dit mes, amb un discurs d'en Ramón i Cajal, sobre diferents punts relatius a les cèlules, condensats per ell mateix a les proposicions següents:

- 1) «¿Por qué la célula es un ser microscópico y a veces ultramicroscópico?»
- 2) Los elementos integrantes de la asociación orgánica ¿son capaces de perder su carácter colonial y de vivir independiente?»
- 3) La célula nerviosa ¿puede sobrevivir a la muerte individual?»
- 4) El elemento anatómico ¿representa como se dice, la última individualidad dotada de vida autónoma, o constituye mero aglomerado de unidades fisiológicas más diminutas?»

Es reconeguda la competència del històlec aragonès de fama mundial en aitals materies. Fóra tasca imposible volguer esbrinar les proves aduïdes en son llarg treball i reduir son discurs a poques planes. Llàstima que a voltes, deixada la tasca especialista, la de fisiòleg, vulgui passar a la de filosof, apareguent vacilacions en idees fonamentals i adhuc inexactituds en un terror per ell no especialment conreuat.

En quant pertoca a la secció 4.<sup>a</sup>, o sía la de Ciències Naturals, (que amb més propietat s'en diria d'Història Natural), única que's relaciona directament amb lo fi de nostra Institució, començarèm per fer observar que la concurrència no va pas ésser tan nutrida com calia esperar, i com ho fou en gaire bé totes les demés seccions. El jorn que més, hi assistirem 22 Congresistes. Se presentaren nombroses comunicacions i me-

mories; d'elles, unes se llegiren íntegrament, d'altres s'en féren resúmens, o s'en donà compte verbalment.

El President de la secció, Sr. Lázaro e Ibiza, Catedràtic de Botànica, començà les tasques amb un llarg, pro ben pensat discurs qual tema fou: «Concepto de las formas vegetales y de su continua variabilidad». Notarem algunes expressions més o menys afectades de transformisme.

De la nostra *Institució* hi prenguerem part lo R. P. Navàs i el sotscrit. El primer llegí tres interessants treballs sobre entomologia: «Dos Neurópteros fósiles nuevos».—«Nuevo Mirmeleónido de la Fauna europea».—«Mirmeleónidos de la península ibérica».—La meva memoria tractà de la *partició del àpex de les frondes de les Falgueres*; modificació atribuïda per alguns autors al fet d'esser rosegats aquells per Insectes; causa que no tinc per certa en tots els cassos, que explico per la constitució histològica de les agrupacions liberianes i llenyoses de llurs tanys, essent moltes vegades una vera anomalia, que no's deu aprofitar generalment com a caràcter per a constituir especies i varietats.

Fou objecte de discussió la llarga i gaire bé molesta memoria del Sr. F. de las Barras de Aragón: «Notas sobre la formación de variedades de las especies vegetales», ahont afirma que actualment se forman moltes especies noves, fundant-se en les experiencies d'en Jordán i Hugo de Vries, ya passades de moda. El R. P. Navàs va fer constar la dissort de que no hi fos l'autor, car en el seu escrit hi ha una pila de coses duptoses que cal aclarir, i afirmacions poc exactes. (1) Com se comprèn, ningú es volgué fer solidari de les idees del autor.

Molt interessant va resultar la breu comunicació d'en Hernández Pacheco: «Sobre el terciario de Castilla la Vieja», acompanyada d'una visita a la exposició adjunta, ahont admirarem preciositats paleontològiques, varies especies i fins un gènere nou de cèrvits *Palaeoplatyceros*.

El R. P. J. Ibero, S. J., llegí una nota biològic-filosòfica ben documentada: «El origen de la morfología ocular en la escala animal», demostrant que en cap manera pot reconeixer com a causa, la evolució. El Sr. Pacheco hi va fer qualque observació

(1) V. lo «Boletín de la Sociedad Aragonesa de C. N.», t. XII; Junio, Julio 1913, pág. 149.

en sentit contrari, pro cap eficacia tragué a els arguments aduits.

«La teoría de los estatolitos vegetales», fou el tema escullit per el R. P. J. Pujiula, S. J., director del Laboratori biològic del Ebre (Tortosa), Refutades altres explicacions demostrà esser suficient causa la acció de la gravetat.

El R. Josep Andreu, Professor al Seminari d'Oriola (Alacant) llegí una nota «Ortópteros de la provincia de Alicante».

Sobre el mateix ordre de Insectes, pro referint-se a les faunes de Mindanao i del Himalaya, cita algunes especies noves el Sr. Bolívar.

En una extensa representació demanà el concurs de la «Asociación», i de la secció en particular, per a obtindre del govern la creació d'una facultad de Ciències a Tenerife el Sr Alonso, aduint les circumstancies excepcionals de la citada illa.

Molt erudita va esser la nota del Sr. Ferrando «Rocas eruptivas de la provincia de Zaragoza».

Féren comunicacions verbals els Srs. Dantin i Fernández-Navarro; aquell sobre la «Flora de Larache», aquest de «Geologia del Norte de Marruecos».

Se donà compte d'una nota del Sr. Aranzadi, que tenia per tema: «Cráneos de Guipúzcoa».

La sessió general de clausura tingué lloc el 22 amb assistència del Rei, (Q. D. G.) qui llegí un hermós discursset, que feia viu contrast amb les vulgaritats i lleugereses dites per en Echegaray i en Amós Salvador, abds parláren després d'en Carracido, qui estigué en son bon punt.

Se notá manca de previsió i formalitat en la organisació general del Congrès.

La celebració del pròxim s'anuncià per a d'açí dos anys a Valladolid, accedint a la petició formulada per el claustre universitari de dita ciutat.